

بخشش ملوکانه ناصرالدین شاه به دولت فرانسه

مجلس شورای ملی در 25 مهر ماه 1306 خورشیدی امتیاز انحصار حفاری در تمام ایران را که به دولت فرانسه واگذار شده بود لغو کرد.

بخشش ملوکانه ناصرالدین شاه به دولت فرانسه / برخورد مجلس با این قرارداد
مجلس شورای ملی در 25 مهر ماه 1306 خورشیدی امتیاز انحصار حفاری در تمام ایران را که به دولت فرانسه واگذار شده بود لغو کرد. نخستین امتیاز رسمی انحصار حفاری در تمام ایران که از طرف دولت ایران به یک دولت دیگر داده شده، امتیازی است که در 16 ذی القعدة سال 1312 هجری قمری برابر با 12 اردیبهشت 1274 خورشیدی از طرف ناصرالدین شاه قاجار به دولت فرانسه داده شد. پس از کاوش های مارسل دیولافوا و هیئت همراهش در شوش، مقامات فرهنگی دولت فرانسه، مخصوصا مسئولان موزه لوور، پی به اهمیت تپه های باستانی خوزستان به ویژه شوش بردند و درصدد برآمدند تا با کسب امتیاز ویژه ای حفاریات در این محل را ادامه دهند. فرانسویان با توجه به مفاد هشت گانه این قرارداد در واقع امتیاز انحصار کاوش های باستان شناسی در ایران را به بهای ده هزار تومان خریداری کردند. در فصول این قرارداد هیچ گونه حقی برای ایران در نظر گرفته نشده بود. در فصل هشتم این قرارداد آمده است: "در برابر این التفات مخصوص ملوکانه که دولت قوی شوکت اعلیحضرت اقدس همایون شاهنشاهی دام سلطانه به خواهش دولت فرانسه نموده اند، دولت فرانسه ده هزار تومان حضور مبارک بندگان اعلیحضرت اقدس معظم تقدیم خواهد نمود."

پنج سال بعد، این قرارداد در 20 مرداد 1279 در یازده فصل جدید تنظیم شد که از آن گاهی با عنوان "قرارداد مظفرالدین شاه" یادآوری می شود. طبق قرارداد جدید امتیاز انحصار کاوش های باستان شناسی در تمام ایران به مدت 60 سال به دولت فرانسه واگذار گردید.

27 سال پس از این قرارداد سرانجام در 25 مهر 1306 خورشیدی، مجلس شورای ملی وقت در دوره پنجم قانون گذاری، این قرارداد را به طور مشروط کان لم یکن تلقی و مفاد آن را غیرقانونی اعلام کرد. از زمان لغو این قرارداد بود که مطالعات باستان شناسی ایران وارد مرحله شده و "اداره عتیقات" برای رسیدگی به امور باستان شناسی تاسیس شد.